МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Відділ організації наукової діяльності

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ І ЦИТУВАНЬ У НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЯХ

Довідник

Київ
2026

УДК 025.321(035)
О-752

Укладачі:

Горбенко Дар'я Андріївна, кандидат юридичних наук, старший дослідник, т.в.о. начальника відділу організації наукової діяльності Національної академії внутрішніх справ;

Антіпова Ольга Петрівна, кандидат філософських наук, старший дослідник, завідувач редакційно-видавничого відділення відділу організації наукової діяльності Національної академії внутрішніх справ;

Шумко Яна Валентинівна, науковий співробітник відділення організації наукової роботи здобувачів вищої освіти відділу організації наукової діяльності Національної академії внутрішніх справ

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ 20 жовтня 2026 року (протокол № 10)

Основні вимоги до оформлення бібліографічних посилань і цитувань у
О-752 наукових публікаціях [Текст] : довідник / уклад.: Д. А. Горбенко, О. П. Антіпова, Я. В. Шумко. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. – 24 с.

УДК 025.321(035)

© Національна академія внутрішніх справ, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП..... 4

ПОЗАТЕКСТОВІ БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ..... 5

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ПОЗАТЕКСТОВИХ
БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ..... 6

ПІДРЯДКОВІ ПОСИЛАННЯ..... 10

ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ..... 13

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ КАТАЛОЖНОЇ КАРТКИ
РІЗНИХ ВИДІВ ВИДАНЬ..... 14

СКОРОЧЕННЯ СЛІВ І СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ..... 16

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ, ЯКІ ПОДАЮТЬ ДО ОПУБЛІКУВАННЯ
В НАУКОВИХ ЖУРНАЛАХ НАВС..... 17

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ДЖЕРЕЛ ЗА СТИЛЕМ APA..... 21

ВСТУП

Підготовка якісної наукової публікації передбачає не лише належний науковий рівень дослідження, обґрунтованість отриманих результатів та їх відповідність актуальним вимогам академічної доброчесності, а й дотримання встановлених правил оформлення бібліографічних посилань, цитувань і списків використаних джерел.

Правильне оформлення бібліографічного апарату наукової праці є важливою складовою академічної культури, забезпечує можливість ідентифікації та пошуку використаних джерел, підтверджує належне опрацювання наукового доробку інших дослідників, сприяє дотриманню принципів академічної доброчесності та підвищує якість наукової комунікації.

З метою уніфікації підходів до оформлення наукових публікацій, надання авторам практичної допомоги та забезпечення відповідності бібліографічного апарату наукових праць чинним стандартам і вимогам наукових видань підготовлено цей довідник «Основні вимоги до оформлення бібліографічних посилань і цитувань у наукових публікаціях».

У виданні систематизовано практичні рекомендації щодо оформлення бібліографічних посилань і бібліографічних описів відповідно до національних стандартів України, наведено приклади оформлення джерел різних видів, розглянуто особливості застосування позатекстових і підрядкових бібліографічних посилань, а також рекомендації щодо скорочення слів і словосполучень у бібліографічних записах.

Увагу зосереджено на формуванні транслітерованого списку використаних джерел за міжнародним стилем APA, що є важливим для підготовки наукових публікацій англійською мовою, їх представлення в міжнародному науковому просторі та забезпечення належної індексації наукових праць у міжнародних наукометричних базах даних.

Крім того, у довіднику висвітлено основні вимоги до оформлення наукових статей для фахових наукових видань Національної академії внутрішніх справ, що дасть змогу авторам ураховувати редакційні вимоги під час підготовки та подання рукописів до публікації.

Матеріали довідника мають практичне спрямування та призначені для науково-педагогічних і наукових працівників, здобувачів вищої освіти, а також усіх, хто здійснює підготовку, оформлення та публікацію результатів наукових досліджень.

Запропоновані рекомендації мають сприяти формуванню єдиних підходів до оформлення наукових праць, підвищенню якості наукових публікацій, дотриманню принципів академічної доброчесності та посиленню представленості наукових результатів у національному й міжнародному академічному просторі.

ПОЗАТЕКСТОВІ БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

У наукових статтях, дисертаціях, методичних, навчально-наукових виданнях переважно використовують позатекстові бібліографічні посилання, які наводять у вигляді переліку бібліографічних записів наприкінці основного тексту документа або його окремого складника.

Бібліографічні посилання оформляють відповідно до **ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».**

Позатекстові бібліографічні посилання використовують переважно в разі багаторазових посилань на одні й ті самі документи, щоб уникнути повторного подання однакових бібліографічних записів, а також у разі значної кількості джерел або браку місця для підрядкових посилань.

Основні вимоги до оформлення позатекстових бібліографічних посилань:

- **розміщення** – наприкінці основного тексту документа або його окремого складника (розділу, частини тощо);
- **назва переліку** – наприклад, «Список використаних джерел»;
- **нумерація** – наскрізна, арабськими цифрами в межах усього документа або окремих глав, розділів, частин;
- **зв'язок із текстом** – кожне бібліографічне посилання має бути пов'язане з відповідним фрагментом тексту за допомогою знака виноски або номера в квадратних дужках;
- **повторне використання джерела** – у разі повторного звернення до вже зазначеного документа використовують відповідний номер бібліографічного посилання, не створюючи нового запису для того самого джерела;
- **повнота відомостей** – бібліографічний запис має містити відомості, необхідні для ідентифікації та пошуку документа.

Увага!

- Нумерація бібліографічних посилань має відповідати послідовності першого згадування джерел у тексті (якщо обрано такий спосіб систематизації). Одне й те саме джерело під час повторного цитування зберігає свій первинний номер.
- Позатекстові бібліографічні посилання не слід ототожнювати з бібліографічним списком, який має самостійне значення як бібліографічний покажчик. Водночас текст документа може бути пов'язаний знаками виноски з бібліографічним списком використаної літератури.
- Усі джерела, наведені в списку, мають бути фактично використані в тексті наукової праці та супроводжуватися відповідними бібліографічними посиланнями. Не допускається включення до списку джерел, на які немає посилань в основному тексті роботи.

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ПОЗАТЕКСТОВИХ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

Особливості видання	**Приклад**
Один автор	Тимошенко В. І. Кримінально-правові та кримінологічні теорії в історичній ретроспективі : монографія. Київ : НАВС, 2025. 308 с.
Два або три автори	Гвоздюк В. В., Чорноус Ю. М. Слідчі (розшукові) дії: тактика проведення з урахуванням практики Європейського суду з прав людини : монографія. Київ : Право, 2025. 286 с. Грібов М. Л., Чернявський С. С., Вознюк А. А. Захист прав і законних інтересів потерпілого від дорожньо-транспортної пригоди в кримінальному провадженні : наук.-практ. посіб. Київ : НАВС, 2025. 167 с.
Автори та редактор	Кваліфікація кримінальних правопорушень : навч. посіб. / [О. М. Алексійчук, І. А. Вартилецька, В. В. Голубош та ін.] ; за заг. ред. О. С. Тарасенка. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. 587 с.
Чотири та більше авторів	Початок досудового розслідування : практ. посіб. / [О. В. Таран, А. А. Вознюк, Р. А. Сербин та ін.]. Київ : Норма права, 2025. 144 с. URL: https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/26a59ab7-a332-46e5-99e2-eb66e2a79832/content Досудове розслідування військових кримінальних правопорушень слідчими Національної поліції : навч.-практ. посіб. / [авт. кол.: А. О. Антощук, В. В. Бурлака, В. Г. Дрозд та ін.]. Київ : 7БЦ, 2025. 187 с.
Укладачі	Особливості застосування поліграфа в діяльності органів і підрозділів Національної поліції України : метод. рек. / [уклад.: Р. В. Клименко, К. О. Чаплинський, В. В. Литвин]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2025. 53 с.
Повторне або перероблене видання	Деонтологічні засади службової діяльності: службовий етикет правоохоронця (поліцейського) : пам’ятка / уклад. Г. Петрова. 2-ге вид., випр. і доповн. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. 94 с.

Перекладене видання	Курило М. П. Біоюриспруденція. Підстави права для XXI сторіччя / пер. з польської О. С. Переломової, В. М. Вандишева. Київ : Кондор, 2024. 188 с.
Статті в періодичних виданнях	Сербин Р. Службове сумісництво поліцейських: сучасний стан і напрями вдосконалення. *Наука і правоохорона.* 2025. Вип. 4 (70). С. 7–16. DOI: 10.33270/05257004.1 Бондаренко В. В., Данильченко В. А., Ікаєв А. Р. Формування здоров'ярозвивальної компетентності в майбутніх офіцерів поліції під час навчальних занять зі спеціальної фізичної підготовки. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Серія «Педагогічні науки».* 2025. № 1 (34). С. 67–73. DOI: 10.63437/3083-6433-2025-1(34)-10
Тези в збірниках матеріалів конференцій	Вознюк А. А. Протидія організованій злочинності, воєнним і військовим злочинам в умовах війни: актуальні проблеми правового регулювання. *Національна безпека як основа державності: сучасні виклики та механізми реагування* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 11 черв. 2026 р.) : у 2 ч. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. Ч. 1. С. 81–83. Кривицький Ю. В. «Вузький коридор» правової реформи: баланс державної влади та суспільної спроможності. *Молода наука в еру трансформацій: безпека, цифровізація, психологія комунікації* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих вчених, присвяч. Дню науки та 105-й річниці створення Нац. акад. внутр. справ (Київ, 14 трав. 2026 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. С. 51–55.
Багатотомні видання	Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / [Г. В. Чурпіта, С. С. Бичкова, В. В. Комаров та ін.]. Київ : Право, 2025. Т. 10 : Цивільний процес. 872 с.
Розділ у колективній монографії	Давидова І. ІТ-правочини в умовах гібридної війни. *ІТ-право під час гібридної війни: від пошуку парадигми до прагматичних рішень* : кол. монографія / за заг. ред. Є. Харитонова, О. Харитонової, І. Давидової. Одеса : Фенікс, 2025. С. 250–278. DOI: 10.32837/11300.30551
Нормативно-правовий акт	Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17

	Деякі питання проведення класифікації посад державної служби : постанова Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2025 р. № 369. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/369-2025-%D0%BF#Text Про внесення змін до Переліку посад поліцейських, які рівнозначні (аналогічні) посадам, що можуть бути заміщені поліцейськими в державних органах, установах та організаціях : наказ МВС України від 11 верес. 2026 р. № 853. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-26#Text Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) : міжнар. док. від 4 листоп. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
Дисертація	Тарасенко О. С. Розслідування незаконного поводження з вогнепальною зброєю, що вчиняється злочинними об'єднаннями : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.09. Дніпро, 2017. 283 с. Григорчук О. Ю. Адміністративно-правові засади роботи з персоналом в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України : дис. … д-ра філософії : 081 «Право». Київ, 2026. 277 с.
Автореферат дисертації	Арешонков В. В. Теоретичні, правові та праксеологічні засади технікокриміналістичних досліджень у розслідуванні злочинів : автореф. дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2021. 42 с. Шаркова В. В. Адміністративна відповідальність за порушення у сфері державних закупівель : автореф. дис. … канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2021. 20 с.
Електронний ресурс	Статистика кримінальних правопорушень за 2024–2025 рр. *Судова влада України* : [сайт]. URL: https://court.gov.ua /inshe/sudova_statystyka/ Хоменко Л. Мирні консультації за посередництва США: що насправді стоїть за новими переговорами. *24 канал* : [сайт]. URL: https://24tv.ua/mirni-peregovori-ukrayini-ssha-rf-ochikuvannya-peregovorni-pastki_n3172881
Вироки/ рішення	Case of Alonso Radesca and Others v. Switzerland (Applications No. 38204/19) : Judgment of the European Court of Human Rights of 5 November 2026. URL: https://hudoc.echr.coe.int /ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001

	Вирок Вищого антикорупційного суду від 1 берез. 2023 р. Справа № 203/94/18. Провадження № 1-кп/991/127/19. URL: https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=109276097&red=1000030f05ba0b5fa78c64a4628fcdc3c22472&d=5
Архівні матеріали	Закон про громадянство Української Народної Республіки. 15 листопада 1921 р. *ЦДАВО України* (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1065. Оп. 4. Спр. 96. Арк. 48–50. Оригінал. Машинопис. Листування [Грушевського М. С.] з друкарнями в Празі, Відні та інших містах про видання і продаж книг. 4 лютого 1922 р. – грудень 1923 р. *ЦДІАК України* (Центр. держ. іст. архів України). Ф. 1235. Оп. 1. Спр. 95.

ПІДРЯДКОВІ ПОСИЛАННЯ

Згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання», крім позатекстових і внутрішньотекстових, бібліографічні посилання можуть бути також підрядковими.

Підрядкові бібліографічні посилання є зручною формою наведення відомостей про використані джерела безпосередньо на сторінці, де містяться відповідне цитування або згадування документа. Їх застосування дає змогу не перевантажувати основний текст наукової праці бібліографічною інформацією та забезпечує читачеві можливість одразу ознайомитися із джерелом, на яке посилається автор.

Таку форму посилань доцільно використовувати в монографіях, навчальних посібниках, методичних рекомендаціях, науково-практичних виданнях та інших працях, у яких важливим є безпосереднє розміщення бібліографічної інформації на сторінці.

Відповідно до п. 5.3.1 ДСТУ 8302:2015, підрядкові бібліографічні посилання застосовують у випадках, коли розмістити бібліографічні відомості безпосередньо в тексті документа неможливо або небажано, щоб не перевантажувати текст і не ускладнювати його читання.

Основні вимоги до оформлення підрядкових посилань:

- **розміщення** – у нижній частині тієї самої сторінки, на якій розміщено відповідний фрагмент тексту;
- **відокремлення від основного тексту** – підрядкові посилання оформлюють як примітки в нижній частині сторінки, відмежовуючи їх від основного тексту горизонтальною рискою;
- **зв'язок із текстом** – здійснюється за допомогою знаків виноски, які розміщують на верхній лінії шрифту після відповідного фрагмента тексту;
- **позначення виносок** – використовують арабські цифри або астериск (*);
- **нумерація** – цифрові знаки виносок можуть мати наскрізну нумерацію в межах документа або нумеруватися окремо в межах кожної сторінки (залежно від прийнятої системи оформлення);
- **зазначення сторінок** – якщо в позатекстових посиланнях сторінки, на які посилається автор, зазначають безпосередньо в тексті роботи після номера джерела (наприклад, [5, с. 42]), у підрядкових посиланнях номер відповідної сторінки наводять безпосередньо в бібліографічному записі.

У Великій Британії, що також є представницею англо-американської правової сім'ї, основними нормативно-правовими актами, які регулюють питання кримінальної відповідальності за військові злочини, були закони «Про армію» та «Про резерв збройних сил»[1]. У цих нормативно-правових актах містилося кілька норм, що передбачали відповідальність за суміжні із ст. 407 КК України діяння. Зокрема, у ст. 38 Закону про армію було передбачено кримінальну відповідальність за самовільну відсутність, яка мала дві форми: самовільне ухилення і неправомірне залишення корабля. Мінімальний термін відсутності, необхідний для початку кримінальної відповідальності, – одна доба.

Якщо зазначені вище діяння вчиняли резервісти чи представники територіальної армії Великої Британії, для кваліфікації залучали інший нормативно-правовий акт – Закон про резерв збройних сил. Його норми передбачали кримінальну відповідальність таких категорій осіб за самовільне неприбуття для несення постійної служби, тренувань і зборів без поважних причин (ст. 73). Залежно від обставин такі діяння могли кваліфікувати як дезертирство або як самовільну відсутність. Крім того, відповідно до положень цього нормативно-правового акта, кримінальну відповідальність встановлювали за різні способи підбурення та пособництва до вчинення самовільної відсутності чи дезертирства, а також за імітацію дезертира чи самовільно відсутнього резервіста з метою дати останньому можливість ухилитися від проходження служби (ст. 75)[2].

2006 року набув чинності Закон «Про збройні сили», який замінив попередні закони «Про армію», «Про військово-повітряні сили», «Про дисципліну у військово- морському флоті»[3].

Отже, склади військових злочинів, що передбачені в законодавстві Великої Британії та США, схожі між собою. Основу цього законодавства становлять злочини проти порядку проходження військової служби та комплектування військ, проти

[1] Сенько М. М. Кримінальна відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2005. С. 37.

[2] Там само. С. 38.

[3] Харитонов С. О. Кримінальна відповідальність за військові злочини за кримінальним правом України : монографія. Харків : Право, 2018. С. 43.

Рис. 1. Зразок оформлення підрядкових посилань

За повторністю наведення бібліографічні посилання поділяють на первинні та повторні. **Первинне** посилання містить бібліографічні відомості, достатні для ідентифікації та пошуку документа. **Повторне** посилання застосовують у разі повторного звернення до того самого документа.

Якщо первинне й повторне бібліографічні посилання на одну й ту саму сторінку (сторінки) документа розміщено одне за одним, текст повторного посилання замінюють словами «Там само».

Якщо повторне посилання стосується іншої сторінки того самого документа, до слів «Там само» додають номер відповідної сторінки (рис. 1).

Приклад:

[1] Танюк Л. С. Твори : у 60 т. Київ, 2011. Т. 18. С. 250–253.

[2] Там само.

[3] Там само. С. 260.

Якщо первинне та повторне посилання містять аналітичні бібліографічні записи на різні публікації, розміщені в одному й тому самому періодичному або продовжуваному виданні, у повторному посиланні замість відомостей, що збігаються з первинним посиланням, наводять слова **«Там само»**, зазначаючи відомості, які відрізняються (рік, номер, випуск, сторінку тощо).

Приклад:

[1] Іваненко І. І. Правові засади діяльності органів публічної влади. *Юридичний науковий журнал.* 2023. № 2. С. 45–50.

[2] Петров П. П. Актуальні питання адміністративно-правового регулювання. Там само. 2024. № 1. С. 32–37.

Увага!

- Слова «Там само» використовують лише тоді, коли повторне посилання безпосередньо розміщено за первинним або іншим відповідним посиланням на той самий документ чи видання. Якщо між ними наведено посилання на інше джерело, застосовувати таку форму не можна.
- У разі повторного звернення до джерела, яке вже цитувалися раніше, але не безпосередньо перед цим посиланням, необхідно навести скорочені бібліографічні відомості, достатні для ідентифікації документа.
- Усі підрядкові посилання мають містити відомості, необхідні для ідентифікації та пошуку використаного джерела.
- У разі цитування конкретного фрагмента документа обов’язково зазначають сторінку або діапазон сторінок, на яких розміщено відповідний матеріал.
- Підрядкові посилання повинні відповідати фактично використаним джерелам, а наведені в них бібліографічні відомості мають бути перевірені автором.

ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ

Бібліографічний опис наукового видання наводять у каталожній картці на звороті титульного аркуша наукової праці (монографії, навчального посібника, підручника тощо). Він забезпечує ідентифікацію видання, надає основні відомості про нього та використовується для каталогізації й бібліографічного обліку.

Для оформлення бібліографічного опису застосовують ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Бібліографічний опис складається з окремих елементів, які об’єднуються в установленій послідовності та розділяються визначеними розділовими знаками. Залежно від виду документа та наявних відомостей бібліографічний опис може містити такі основні елементи:

- заголовок бібліографічного запису – відомості про автора (авторів) або іншу особу, відповідальну за створення документа;
- основна назва – назва видання, яка відображає його зміст;
- відомості, що належать до назви, – пояснювальна інформація, підзаголовки, відомості про вид видання тощо;
- відомості про відповідальність – інформація про авторів, укладачів, редакторів, перекладачів та інших осіб, які брали участь у підготовці видання;
- відомості про видання – інформація про повторність видання, його перероблення, доповнення тощо;
- вихідні дані – місце видання, назва видавництва та рік видання;
- обсяг документа – загальна кількість сторінок або інші характеристики фізичного обсягу;
- відомості про серію – назва серії та інші відповідні дані (за наявності).

Під час складання бібліографічного опису необхідно дотримуватися встановленої послідовності елементів, правил їх наведення та використання розділових знаків. Бібліографічні відомості слід відтворювати відповідно до інформації, зазначеної у виданні, не допускаючи довільного скорочення або зміни назв, прізвищ авторів та інших ідентифікаційних даних.

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ КАТАЛОЖНОЇ КАРТКИ РІЗНИХ ВИДІВ ВИДАНЬ

УДК 004.056.5
Р64

10 кегль світлий

Авторський колектив: 11 кегль напівжирний, розріджений до 1

Бутко Р. Ю., начальник Департаменту кримінального аналізу Національної поліції України;

Овсянюк Д. І., начальник аналітичного відділу (Центр кримінальної аналітики) Національної академії внутрішніх справ, доктор філософії в галузі права;

Петров В. А., заступник начальника 1-го управління (аналітичного) – начальник 1-го відділу (кримінального аналізу) Департаменту кримінального аналізу Національної поліції України

11 кегль

11 кегль напівжирний, розріджений до 1 **Рецензенти:**

Пантелеєв С. М., перший заступник начальника Головного слідчого управління Національної поліції України, доктор філософії в галузі права;

Торгало Д.В., начальник Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України;

Шаповаленко Є. В., професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ 22 вересня 2026 року (протокол № 9)

11 кегль курсив

Розвідка відкритих джерел: інструменти і техніки [Текст] : метод. рек. / Р. Бутко, Д. Овсянюк, В. Петров. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. – 70 с.

10 кегль, перше слово – напівжирний

Р64

ISBN 978-966-8923-51-7

10 кегль напівжирний

Методичні рекомендації присвячено сучасним підходам до використання розвідки за відкритими джерелами (OSINT) у діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України. У виданні висвітлено теоретичні засади OSINT, особливості організації пошуку, збору, оцінювання та аналізу інформації з відкритих джерел, здійснено характеристику сучасних OSINT-інструментів, практичні алгоритми їх застосування та рекомендації щодо підготовки аналітичних продуктів.

Видання призначене для працівників підрозділів кримінального аналізу, оперативних підрозділів, слідчих, дізнавачів, курсантів, слухачів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, а також усіх, хто цікавиться сучасними методами отримання та аналізу інформації з відкритих джерел.

9 кегль

УДК 004.056.5

10 кегль напівжирний

ISBN 978-966-8923-51-7

© Національна академія внутрішніх справ, 2026
© Бутко Р., Овсянюк Д., Петров В., 2026

9 кегль

УДК 343.1(477)(06)
А437

Редакційна колегія:

Сербин Р. А., ректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Тарасенко О. С., проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Чернявський С. С., проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Таран О. В., завідувач кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Іваницький С. О., професор кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ 21 липня 2026 року (протокол № 7)

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за їхню якість, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та службову інформацію, несуть автори

Актуальні питання кримінального провадження в умовах воєнного стану [Текст] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 105-й річниці заснування Нац. акад. внутр. справ (Київ, 28 трав. 2026 р.) / [редкол.: Р. А. Сербин, О. С. Тарасенко, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. – 226 с.
А437

УДК 343.1(477)(06)

© Національна академія внутрішніх справ, 2026

Увага!

Бібліографічний опис у каталожній картці та бібліографічні посилання, які наводять у тексті наукової праці або наприкінці неї, мають різне призначення та оформлюються відповідно до різних стандартів:

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 – бібліографічний опис;

ДСТУ 8302:2015 – бібліографічні посилання.

Отже, під час підготовки монографій, підручників, навчальних посібників та інших наукових видань необхідно забезпечити правильність оформлення як бібліографічного опису на звороті титульного аркуша, так і бібліографічних посилань у тексті видання.

СКОРОЧЕННЯ СЛІВ І СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ

Відповідно до п. 4.5 ДСТУ 8302:2015, в усіх елементах бібліографічного опису (за винятком основної назви документа й відомостей, що належать до назви та містять одне слово) дозволено скорочувати окремі слова та словосполучення.

У зв'язку зі скасуванням з 1 січня 2026 року ДСТУ 3582:2013, ДСТУ 6095:2009 та ДСТУ 7093:2009, які регламентували скорочення слів і словосполучень українською та іноземними європейськими мовами, під час оформлення бібліографічних посилань необхідно враховувати такі рекомендації:

- **основні назви документів не скорочують** – назви монографій, підручників, навчальних посібників, наукових статей, журналів, збірників тощо відтворюють відповідно до джерела інформації;
- **відомості, що визначають вид видання та складаються з одного слова, не скорочують**;
- **інші слова та словосполучення можуть скорочуватися,** якщо це не призводить до втрати змісту, неоднозначності або ускладнення ідентифікації документа;
- **перевагу доцільно надавати загальноприйнятим бібліографічним скороченням**, уникаючи довільного утворення скорочених форм;
- **скорочення мають бути уніфікованими** в межах усього бібліографічного списку та всіх елементів наукової публікації.

У разі відсутності чинного нормативного переліку скорочень рекомендується за можливості надавати перевагу повним формам слів і словосполучень.

Для перевірки правильності утворення та використання скорочень українською мовою можна послуговуватися спеціалізованими словниками скорочень, серед яких – **Словник скорочень української мови,** розміщений на Національній платформі з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України (https://abbrs.info/). Такі ресурси можуть використовувати як довідкові джерела для добору загальноприйнятих і зрозумілих скорочених форм слів та словосполучень.

Для англомовних наукових публікацій слід дотримуватися вимог відповідного міжнародного стилю бібліографічного оформлення та цитування (APA, Harvard, Chicago, IEEE тощо).

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ, ЯКІ ПОДАЮТЬ ДО ОПУБЛІКУВАННЯ В НАУКОВИХ ЖУРНАЛАХ НАВС

Національна академія внутрішніх справ здійснює набір статей у наукові фахові видання:

- **«Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs» («Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ»)** (кластер «Право», спеціальності D8 – Право, D9 – Міжнародне право);
- **«Law Journal of the National Academy of Internal Affairs» («Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ»)** (кластер «Право», спеціальності D8 – Право, D9 – Міжнародне право);
- **«Філософські та методологічні проблеми права»** (кластер «Право», спеціальність D8 – Право);
- **«Юридична психологія»** (кластер «Розвиток людського капіталу, соціальні науки та журналістика», спеціальність С4 – Психологія);
- **«Наука і правоохорона»** (кластер «Національна безпека та оборона», спеціальність К9 – Правоохоронна діяльність).

Журнали включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»), вони мають загальнодержавну й зарубіжну сферу розповсюдження.

Прагнучи створити професійну міжнародну платформу для аналізу й обговорення проблем і тенденцій у юридичній сфері, академія публікує журнали «Науковий вісник НАВС» та «Юридичний часопис НАВС» англійською мовою.

Прийом наукових статей для опублікування в наукових фахових виданнях триває на постійній основі. Для подання публікації рукопис необхідно оформити відповідно до встановлених вимог.

Загальні вимоги

1. До друку приймаються статті, написані українською або англійською мовами, які раніше не публікувалися і не були передані на розгляд для публікації в інші видання, зокрема електронні.

2. Статті англійською мовою, які були перекладені з української, мають супроводжуватися документом з текстом мовою оригіналу, оформленим відповідно до встановлених вимог. Такі статті попередньо проходять у редакції перевірку щодо якості перекладу (у разі неналежної якості рукопис повертають на доопрацювання).

3. До розгляду приймаються статті у форматі *.doc або *.docx. Усі нетекстові об’єкти мають бути створені вбудованими засобами Microsoft Word (елементи необхідно згрупувати). Графіки та рисунки повинні бути високої якості (600 dpi для графіків і 300 dpi для кольорових і чорно-білих малюнків) і виконані з можливістю їх редагування, а формули створені за допомогою редактора Microsoft Equation. Ілюстрації можуть бути розміщені безпосередньо в статті (по центру, обтікання зображення текстом забороняється) або подані у вигляді окремих файлів у форматі JPG. Усі графіки, малюнки, таблиці та формули повинні бути пронумеровані й подані після посилання на них у тексті.

4. Текст статті й метаданих має бути набраний шрифтом Times New Roman, кегль – 12 pt, міжрядковий інтервал – 1,0 pt, поля – 2 см з усіх боків, вирівнювання по ширині, абзацний відступ 1 см.

5. Обсяг статті (без метаданих) має становити не менше ніж 6 сторінок (від 3000 до 7000 слів) включно з таблицями, графіками, малюнками, а також бібліографічним списком.

6. Обов'язковою є наявність: УДК (прописується у верхньому лівому кутку сторінки в першому рядку), списку використаних джерел (оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015) та References (відповідно до стилю APA).

7. Стаття обов'язково повинна містити повний обсяг метаданих, наданий двома мовами (українською та англійською), до яких належать:

- повністю прописані ім'я, по батькові та прізвище авторів (ім'я та прізвище автора мають бути транслітеровані за вимогами, передбаченими постановою Кабінету Міністрів України «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею» від 27 січня 2010 року № 55), науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи або навчання з обов'язковим зазначенням адреси та структурного підрозділу закладу вищої освіти (кафедра/факультет/інститут тощо), ORCID (контент профілю автора повинен містити вичерпний список публікацій та актуальні дані щодо афіліації). Максимальна кількість співавторів – три особи;
- назва статті (має бути інформативною, актуальною, відображати досліджувану в статті проблему та не повинна перевищувати 90 знаків з пробілами);
- анотація (не менше ніж 1800 знаків з пробілами, ураховуючи ключові слова; повинна висвітлювати актуальність, мету, методологію аналізу проблеми, результати дослідження, наукову новизну, а також практичну значущість). Анотація не має містити посилань і скорочень, дублювати текст статті (відповідно до вимог міжнародних наукометричних баз реферування та індексування);
- ключові слова та словосполучення (від п'яти до семи), які стосуються теми дослідження, не дублюють назву статті та не містять загальних слів.

8. Основний текст дослідження може відповідати структурі IMRAD (вступ, огляд літератури, матеріали та методи, результати й обговорення, висновки, подяки, фінансування, конфлікт інтересів, декларація про використання ШІ в процесі написання статті) або ж мати структуру оглядових статей (вступ; основна частина, розподілена на логічні підпункти; висновки): introduction (вступ) – не менше ніж п'ять посилань; materials and methods (якщо стаття має експериментальне спрямування) або methodological framework (якщо стаття є теоретичною). Можна виокремити розділ literature review; results (результати); discussions (обговорення). Необхідно зазначити, які дослідники вивчали схожу проблему та які аспекти вони розглядали, у чому полягає новизна дослідження; conclusions (висновки); recommendations (рекомендації, тобто для кого матеріали статті становлять цінність). Якщо в процесі написання статті використовували інструмент ШІ, автори повинні зазначити: які інструменти ШІ використано; з якою метою (редагування, аналіз даних, переклад тощо); на які частини роботи

міг вплинути ШІ; як автори перевірили правильність результатів, запропонованих ШІ. Цю інформацію слід надати в окремій примітці.

Приклад: Назва нового розділу: **Декларація про використання ШІ під час написання статті.** У процесі підготовки статті автор(-и) використовував(-ли) [НАЗВА ІНСТРУМЕНТУ/СЕРВІСУ] для [ПРИЧИНА]. Після використання цього інструменту/сервісу автор(-и) переглянув(-ли) та відредагував(-ли) текст і несе(-уть) повну відповідальність за зміст поданого рукопису.

Назви структурних елементів статті мають бути виділені напівжирним накресленням і розміщені по лівому краю.

Вимоги до цитування використаних джерел

1. У статті автор повинен наводити посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які були використані в тексті. Список використаних джерел повинен містити нові джерела (за останні три роки) та на 30 % складатися з наукових робіт, опублікованих у журналах, що індексуються в базах даних Scopus або Web of Science.

2. Посилання в тексті на джерела слід зазначати в круглих дужках, наприклад: (Shevchenko, 2022). В одному цитуванні не варто згадувати більше ніж три джерела.

3. Ігнорування правил запозиченого тексту (відсутність лапок у прямому цитуванні, посилань на джерела тощо) може спричинити те, що деякі фрагменти статті буде розцінено як плагіат, з огляду на що в опублікуванні буде відмовлено.

4. **Не слід використовувати** посилання на праці, опубліковані понад 10 років тому, на власні наукові праці (допускається не більше ніж 10 % самоцитування), тези доповідей, звіти, автореферати, підручники, навчальні посібники, усі інші видання, що не є науковими, а також джерела, видані на території РФ та Республіки Білорусь, мовою країни-агресора або авторами, країною походження яких є Російська Федерація.

Вимоги до списку використаних джерел

1. Список використаних джерел повинен бути наданий українською та англійською мовами. Бібліографічний список, поданий українською мовою, оформляють згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Англійський варіант подають згідно з міжнародним бібліографічним стандартом APA 6th Referencing Style.

2. Список використаних джерел і References мають складатися щонайменше з 25 джерел.

3. Згідно з рекомендаціями міжнародних баз цитування, у пристатейній бібліографії повинно бути ядро джерел, які визначають розвиток певної галузі науки. 80 % джерел повинні мати DOI, ідентифікатор цифрового об’єкта (за винятком ретровидань – 10 %).

4. Нормативно-правові акти розміщуються в зносках наприкінці кожної сторінки, у списку використаних джерел не зазначаються.

5. Описи джерел розміщують за алфавітом. На кожне джерело в списку літератури повинно бути щонайменше одне посилання в тексті. У разі відсутності посилань статтю може бути відхилено.

Увага! Автори несуть повну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, достовірність викладеного матеріалу, точність наведених цитат, статистичних даних, власних назв, а також за те, що в матеріалах не містяться дані, які не підлягають відкритому опублікуванню. Усі статті проходять кілька етапів обов'язкового рецензування. Рукописи перевіряють за допомогою програмної платформи StrikePlagiarism, що виявляє текстові запозичення (локальна база + інтернет), а також визначає відсоток генерації тексту ШІ. Отриманий звіт аналізує редакційна колегія. Виявлений факт плагіату є безумовною підставою для відхилення статті.

Редакційна колегія також не розглядає статті, принаймні один з авторів яких не має ORCID.

Статті, подані з порушенням зазначених вимог, не приймають до друку.

З питань розміщення статей у фахових виданнях НАВС звертайтеся за тел.: (044) 520-08-47, e-mail: rvc@navs.edu.ua

Адреса для листування: 03035, Україна, м. Київ, пл. Солом'янська, 1; e-mail: rvc@navs.edu.ua

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ДЖЕРЕЛ ЗА СТИЛЕМ APA

Стиль APA (American Psychological Association Style) – це міжнародний стандарт оформлення наукових публікацій, розроблений Американською психологічною асоціацією (American Psychological Association). Він визначає єдині вимоги до оформлення бібліографічних посилань у тексті наукової роботи та списку використаних джерел, забезпечуючи послідовність, уніфікованість і належне зазначення авторства наукових праць.

Стиль APA широко застосовується в міжнародному науковому видавництві, зокрема в наукових журналах, що індексуються міжнародними наукометричними базами даних Scopus і Web of Science. Його використання сприяє належному представленню наукових результатів, полегшує ідентифікацію та пошук першоджерел, а також забезпечує дотримання принципів академічної доброчесності.

У наукових виданнях Національної академії внутрішніх справ стиль APA використовується для оформлення бібліографічних посилань і списків використаних джерел відповідно до редакційних вимог журналів. Під час підготовки рукопису авторам необхідно враховувати встановлені редакцією вимоги щодо версії стилю APA та особливостей оформлення джерел.

Особливості видання	**Приклад**
Один автор	Tymoshenko, V.I. (2025). *Criminal Law and Criminological Theories in Historical Retrospective*. Kyiv: NAIA.
Два або три автори	Hvozdiuk, V.V., & Chornous, Yu.M. (2025). *Investigative (Search) Actions: Tactics of Conduct in Light of the Case Law of the European Court of Human Rights.* Kyiv: Pravo. Hribov, M.L., Cherniavskyi, S.S., Vozniuk, A.A. (2025). *Protection of the Rights and Lawful Interests of a Victim of a Road Traffic Accident in Criminal Proceedings.* Kyiv: NAIA.
Автори та редактор	Aleksiichuk, O.M., Vartyletska, I.A., & Holubosh, V.V. (et al.). (2026). *Qualification of Criminal Offenses.* O.S. Tarasenko (Eds.). Kyiv: National Academy of Internal Affairs.
Повторне або перероблене видання	Petrova, H. (2024). *Deontological Foundations of Professional Activity: Professional Etiquette for Law Enforcement Officers (Police Officers)* (2nd ed., rev.). Kyiv: National Academy of Internal Affairs.

Статті в періодичних виданнях	Serbyn, R. (2025). Concurrent Employment of Police Officers: Current Status and Directions for Improvement. *Science and Law Enforcement,* 4(70), 7-16. DOI: 10.33270/05257004.1 Bondarenko, V.V., Danylchenko, V.A., & Ikaiev, A.R. (2025). Development of Health-Promoting Competence in Future Police Officers During Specialized Physical Training Sessions. *Pedagogical Innovations: Ideas, Realities, Prospects. Series "Pedagogical Sciences",* 1(34), 67-73. DOI: 10.63437/3083-6433-2025-1(34)-10
Законодавчий акт	Criminal Procedure Code of Ukraine. (2012, April). Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17 Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 369 "Certain Issues Regarding the Classification of Civil Service Positions". (2025, April). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/369-2025-%D0%BF#Text
Тези в збірниках матеріалів конференцій	Vozniuk, A.A. (2026). Counteracting Organized Crime, War Crimes, and Military Offenses in Wartime: Current Issues in Legal Regulation. *National Security as the Foundation of Statehood: Modern Challenges and Response Mechanisms:* Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (vol. 1), (pp. 81-83). Kyiv: National Academy of Internal Affairs. Kryvytskyi, Yu.V. (2026). The "Narrow Corridor" of Legal Reform: Balancing State Power and Societal Capacity. *Young Science in the Era of Transformations: Security, Digitalization, and the Psychology of Communication:* Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Higher Education Students and Young Scientists, dedicated to Science Day and the 105th Anniversary of the National Academy of Internal Affairs (pp. 51-55). Kyiv: National Academy of Internal Affairs.
Багатотомні видання	Churpita, H.V., Bychkova, S.S., & Komarov, V.V. (et al.). (2025). *Great Ukrainian Legal Encyclopedia* (vol. 1-20). Kyiv: Pravo.
Дисертація	Tarasenko, O.S. (2017). Investigation of the Illegal Handling of Firearms Committed by Criminal Associations. *Candidate's thesis.* Dnipro. Hryhorchuk, O.Yu. (2026). Administrative-Legal Principles of Personnel Management in Higher Education Institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. *Doctor's thesis.* Kyiv.

Автореферат дисертації	Areshonkov, V.V. (2021). Theoretical, Legal, and Praxeological Foundations of Technical-Forensic Examinations in Crime Investigation. *Extended abstract of Doctor's thesis.* Kyiv. Sharkova, V.V. (2020). Administrative Liability for Violations in the Sphere of Public Procurement: *Extended abstract of Candidate's thesis.* Kyiv.
Електронний ресурс	Statistics on Criminal Offenses for 2024-2025. *Site "Judiciary of Ukraine".* Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927 Khomenko, L. Peace consultations mediated by the US: what really lies behind the new negotiations. *Site "24 Kanal".* Retrieved from https://24tv.ua/mirni-peregovori-ukrayini-ssha-rf-ochikuvannya-peregovorni-pastki_n3172881

Довідкове видання

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ І ЦИТУВАНЬ У НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЯХ

Довідник

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції
Дк № 4155 від 13.09.2011.
Підписано до друку 20.10.2026. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Обл.-вид. арк. 1,5. Ум. друк. арк. 1,39.
Тираж 25 прим.